

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ
КАТЕДРА СТУДИЈА БЕЗБЕДНОСТИ

ЕТНИЧКИ СУКОБИ

- ДИПЛОМСКИ РАД -

Ментор:
Проф. др Ненад Путник

Студент:
Тамара Рашковић
94/18

Београд, 2023.

САДРЖАЈ

1. Увод.....	3
2. Унутрашњи сукоби као друштвене појаве.....	4
3. Дефинисање етничких сукоба	6
3.1. <i>Карактеристике етничких сукоба</i>	8
3.2. <i>Врсте сукоба</i>	10
4. Регулисање етничких сукоба у државама са демократском традицијом	12
5. Утицај етничких сукоба на глобалну сигурност.....	14
6. Етнички сукоби у појединим земљама	16
6.1. <i>Етнички сукоби у НР Кини</i>	16
6.1.1. <i>Преглед већих етничких немира у НР Кини (1949-2017.)</i>	17
6.2. <i>Етнички сукоби у Африци</i>	19
6.2.1. <i>Етнички сукоби у Етиопији</i>	20
6.2.2. <i>Етнички сукоби у Јужном Судану</i>	21
6.3. <i>Етнички сукоби у Источној Европи</i>	22
7. Закључак.....	24
Литература	25

1. Увод

Тема дипломског рада је „Етнички сукоби“. Рад се бави узроцима настанка етничких сукоба, њиховим развојем, карактеристикама, као и начинима њиховог спречавања.

Сукоби између различитих етничких група, како они ненасилни, тако и они који се испољавају кроз широку и систематску употребу насиља, значајан су и већ дуго времена средишњи предмет истраживања бројних научних дисциплина. Као један од облика међуетничких односа, насилни и ненасилни сукоби су у политикологији, социологији, антропологији, те и у другим дисциплинама и научним пољима и подпољима друштвених наука попут међународних односа, студија мира и конфликта, једна од битних области научног интересовања. (Траиловић, 2019).

Етнички сукоби представљају један од најтежих видова насиља и веома их је тешко опште прихватљиво дефинисати. Етнички сукоби могу бити вођени различитим циљевима који могу бити политичке, економске или неке друге природе. Могу представљати тежњу одређених етничких група за остваривањем својих ускраћених права.

Рад је подељен у седам главних целина:

- Уводна разматрања (Увод)
- Унутрашњи сукоби као друштвене појаве
- Дефинисање етничких сукоба
- Регулисање етничких сукоба у државама са демократском традицијом
- Утицај етничких сукоба на глобалну сигурност
- Етнички сукоби у појединим земљама
- Закључак

2. Унутрашњи сукоби као друштвене појаве

„Латентну опасност за функционисање државе и друштва представљају унутрашњи сукоби. Најчешћи извори унутрашњих сукоба су неједнакости у друштвеном положају појединаца и група, одакле произилази супротстављеност њихових интереса. Наиме, сами интереси могу бити различите природе:

- прерасподела доходака и националног богатства;
- прерасподела моћи и стицање било које врсте доминације;
- остваривање „мисије“ (историјске, националне, верске, културне);
- освајање туђе територије или одбрана своје у случају рата;
- битна промена друштвених односа (у случају револуције) или очување *statusa quo*, и друго“ (Гаћиновић, 2015, стр. 87).

Према Гаћиновићу постоје три гледишта о суштини и изворима унутрашњих сукоба:

- У биологистичким интерпретацијама ти се извори налазе у егоистичности и агресивности саме људске природе, па су сукоби облик испољавања агресивности.
- Психологистичка схватања, нагласак стављају на неадекватну или непотпуну социјализацију, као и на анксиозност и фрустрираност појединаца или групе па су сукоби, заправо, начин ослобађања или пражњења напетости.
- Социолошка схватања полазе од друштвене условљености сваког, па и најличнијег сукоба (Гаћиновић, 2015, стр. 87).

Гаћиновић, такође, сматра да се унутрашњи сукоби воде унутар територије над којом легална власт има територијалну супрематију, између држављана над

којима држава има персоналну супрематију, што значи да унутрашњи сукоби улазе у круг унутрашње надлежности држава (Гађиновић, 2015, стр. 87).

Облици унутрашњих сукоба су веома различити. Они могу бити:

- насилни и ненасилни;
- противсистемски и унутарсистемски;
- општедруштвени и парцијални;
- међугрупни и унутаргрупни;
- дуготрајни и ограниченог трајања;
- латентни и манифестни (Голенкова, 1996, стр. 25).

По другом критеријуму, унутрашњи сукоби могу бити: класни и унутаркласни; међунационални и унутар-национални; политички (у ужем и ширем смислу), ратни, верски, унутарверски, идеолошки, међугенерациски, унутаргенерациски и друго (Голенкова, 1996, стр. 26-27).

Голенкова сматра да су дуготрајни унутрашњи сукоби ситуације које настају из покушаја људи да се супротставе условима у којима се осећају да су угрожени због: негирања посебног идентитета стране у политичком процесу; одсуства сигурности сопствене културе и вредности и одсуства делотворног политичког учешћа посредством којег се угроженост може уклонити (Голенкова, 1996, стр. 25-27).

„За разлику од међународних оружаних сукоба у којима су главни актери државе (појединачно или у савезу), унутрашњи сукоби воде се на територији једне државе, и то између антагонистичких друштвених група, као што су: социјалне, политичке, националне, етничке, верске, племенске и друго“ (Гоце-Гучетић, 1972, стр. 147).

Наиме, основна карактеристика унутрашњих сукоба је да „подразумевају територијалну и персоналну аутономију власти једне државе над припадницима

супротстављених друштвених групација и територијалну ограниченост извођења борбених дејстава у оквиру такве државе“ (Шулаја, 1958, стр. 69).

3. Дефинисање етничких сукоба

Етнички конфликт је један од најчешће коришћених појмова у друштвеним наукама којим настоји да се објасни групни антагонизам у плуралним друштвима. Упркос широкој употреби термина, расправа о етничком конфликту показује да је оптерећена теоријским и емпиријским потешкоћама. Не постоји општеприхваћена дефиниција етничких сукоба.

Неспорно је да су у етнички конфликт укључене етничке групе. „Ентони Смит истиче да етничка група постоји када њени чланови деле следеће карактеристике: колективно властито име, мит о заједничким прецима, заједничка историјска сећања, један или више диференцирајућих елемената заједничке културе, повезаност са одређеном домовином и осећање солидарности код значајних делова популације. Већина аутора прихвата ово шире одређење етничке групе, јер су у њему садржане све врсте аскриптивних група, како би етничким означили бројне верске, расне, секташке и друге врсте конфликта. Тако Хоровиц истиче да се сви конфликти који укључују аскриптивне групне идентитете (раса, језик, вера, племе или касте) могу означити као етнички“ (Миленковић, 2016, стр. 129-130).

Према Гаћиновићу, „термин етнички није прави израз за све сукобе који по својој природи нису јасно међудржавни или терористички. Имајући у виду природу неких сукоба (у Алжиру, Сомалији, Сијера Леонеу и др.), он оцењује да ако етнички, фундаменталистички или племенски нису прави придеви да опишу ове конфликте, они деле особину да су сви унутардржавни. Њихово идентификовање као таквих указује на проблем, не толико терминологије колико међународног права“ (Гаћиновић, 2015, стр. 93).

Сматра се да етничке сукобе скоро увек могу изазвати велике силе у циљу остваривања њихових политичких интереса на одређеном простору и треће, етнички сукоби су обично веома брутални са великим бројем жртава и у неким ситуацијама са неограниченим временом трајања (Гађиновић, 2015, стр. 93).

„Поједини аутори истичу да је етнички конфликт спор о важним политичким, привредним, културним или територијалним питањима између две или више етничких заједница. Фентон истиче да етничка димензија представља значајну линију оданости у било којој заједници, мањој или већој. Примећује, такође, да је етнички конфликт прожет непремостивом мржњом много више него трибализам, а разлог томе је што је дубоко укоренењен и обојен јаким емоцијама које се често каналишу кроз насиље“ (Миленковић, 2016. стр. 130).

Аутори Стефан Вулф и Карл Кордел дају можда најпотпунију дефиницију етничког конфликта, означавајући га као „облик групног конфликта у коме су циљеви бар једне стране у конфликту дефинисани искључиво у етничком смислу и у коме је главна линија конфронтације једна од етничких разлика, односно у коме бар једна од страна тумачи конфликт, његове узроке и могуће решење дуж постојећих или перципираних етничких разлика“. „По овом схватању, једна од страна у сукобу је етничка група, док друга може бити или етничка група или држава повезана са доминантном етничком групом“ (Wolff & Conflict. 2009, pp. 4-5).

Друга група аутора удефинисању етничког конфликтатежиште ставља на циљеве које етничке групе желе да остваре, попут различитих интереса, политичке моћи или располагања територијом, односно суверенитетом над њом. Јадранка Чачић Кумпес и Јелена Златковић Винтер истичу да се етнички конфликт појављује „онда када две или више етничких група мобилишу своје чланове у циљу борбе за неки одређени интерес. Стјуарт Кауфман прецизира и каже да је то „рат који је произашао из борбе за стицање политичке моћи и који укључује етничке маркере

попут језика или религије или положаја самих етничких група". Док Ентони Смит примећује да етнички конфликт представља „производ захтева за политичко признање” (Миленковић, 2016, стр. 131).

Међутим, поред етничког карактера, други важан критеријум етничког конфликта јесте насиље, односно његов насилни карактер. Што значи, етнички конфликт је насилни конфликт. Такође, насилни нереди и демонстрације се не могу квалификовати као етнички конфликти. Они могу бити „део постојећег етничког конфликта, али могу се јавити и у ситуацијама етничких тензија или спорова, односно, у ситуацији која може повремено да ескалира у насиље, али где насиље није део нормалног репертоара интеракција међу етничким групама или између њих и државних институција”. Дакле, односи између етничких група током историје могу попримити различите облике (спор, етносепаратистички тероризам, тензија, итд.), али конфликт је само један од њих” (Миленковић, 2016, стр. 133).

3.1. Карактеристике етничких сукоба

Као што је претходно наведено, основна карактеристика етничких сукоба јесте да су то „сукоби између етничких група, да произилазе из нетрпељивости или мржње коју чланови једне етничке групе осећају према другој. Етнички сукоби немају опипљиве узроке (шта неко ради), већ неопипљиве (шта је ко)” (Бајагић, 2006, стр. 194-197).

Друга најважнија карактеристика јесте број етничких конфликта, који је доминантан у поређењу с другим облицима насиља у међународним односима. С друге стране, емпиријска анализа показује да број међудржавних ратова опада током историје. Међутим, унутардржавни конфликти, а нарочито они с етничким предзнаком, представљају доминантан облик насиља у међународним односима. Иако су били „прекривени” Првим и Другим светским ратом, а затим и Хладним

ратом, ови конфликти су кроз цео XX век били чешћи него међудржавни, а посебно је у последњој деценији ова разлика постала израженија“ (Миленковић, 2016, стр. 127).

„Још једна важна карактеристика етничких конфликта јесте да они имају моћ преливања и способност да подстакну државе да крену у рат једне против других. Такође, спољашња интервенција чији је циљ спречавање или заустављање конфликта из хуманитарних или безбедносних разлога може лако да претвори етнички конфликт у међудржавни рат. У таквој ситуацији етнички конфликт постаје извор претње безбедности на регионалном и међународном нивоу, јер може да изазове веће сукобе и дестабилизује регион“ (Миленковић, 2016, стр. 127).

Такође, као карактеристика овог сукоба наводи се и повезаност етничког сукоба са национализмом, односно тежњом одређене групе људи који деле заједнички идентитет да формирају своју државу. Тежња одређене етничке групе да формира сопствену државу и употреба насилних средстава постизање овог циља видљиво је у многим случајевима, као што су: у дугорочним активностима Курдистанске радничке партије (ПКК), која се залаже за сецесију делова Турске насељене Курдима или неуспели покушаји Тамилских тигрова да стварају сопствене државе на северу Шри Ланке.

На крају, етнички конфликти све више утичу на светску заједницу, јер доводе до фрагментације држава. У највећем броју, ови конфликти настају услед намере етничких група за успостављањем независне државе. На почетку XXI века број унутрашњих сукоба је смањен, али су они у многим регионима и даље једна од главних претњи безбедности.

3.2. Врсте сукоба

У односу на категоризацију насилних етничких сукоба, можемо разликовати неколико типова ових сукоба:

- *Сепаратистички покрети* који настају кроз покушаје дела или целе етничке групе да се осамостали одвајањем од државе у којој се налази. Ово је веома распрострањен облик насилног етничког сукоба.
- *Насилни сукоби* који су резултат сукоба између две или више етничких група унутар државе или сукоба између етничке групе и владе државе, за које се боре за постизање циљева као што су политичка аутономија, стицање моћи, контрола ресурса. Ове врсте етничких сукоба који немају за крајњи циљ да угрозе политички суверенитет и територијални интегритет државе у којој се спроводе, уобичајени су у бившим колонијама (резултат политика колонијалних управа која је подстицала сукобе између различитих етничких група и тиме створиле неједнакости које ће касније послужити као извор сукоба).
- *Етнички сукоби* настали у оквиру освајачког рата. Сукоб између две етничке групе које доминирају у својим државама, са циљем да освоје део територије противника и уклањања припадника противничке групе са освојене територије. Ови сукоби су данас ретки.
- *Етнички сукоби* који настају као резултат настојања националне владе да асимилује или протера етничку мањину кроз порицање политичких, економских, социјалних и верских права припадника мањине. Ови сукоби су углавном ненасилни, али често са потенцијалом да се трансформише у насилни етнички сукоб.
- *Иредентистички сукоби*. Они су резултат напора једне етничке групе (нације) која доминира државом да поврати територију коју је изгубила у

прошлости, на коју наставља да полаже право (на основу стварног или наводног историјског права на територију), иако се у међувремену демографска слика спорне територије променила.

- *Верски сукоби.* Иако ови сукоби нису ограничени само на етничко подручје сукоба, у етничким сукобима често постоји веза између етничког идентитета и религије.

4. Регулисање етничких сукоба у државама са демократском традицијом

Етнички сукоби и односи већине и мањина деценијама оптерећују европску безбедност. Истовремено, они су унутрашњи проблем за велики број европских земаља које су га морали или га морају решавати, ређе из својих политичких разлога, а много чешће под притиском споља (Таталовић, 2010).

„Познато је да се држава може контролисати разним инструментима међународне заједнице да може да се присили да правилно регулише положај етничких мањина, али тиме проблеми нису решени. Често се каже да држава и њена тела ускраћују или крше права етничким мањинама. Тиме се занемарује важан део проблема, јер га у већој мери могу чинити разне групе, организације, партије и покрети, под утицајем предрасуда и традиције. Може се десити да је влада спремна да штити и промовише права етничких мањина, али јој то спречава притисак из друштва“ (Таталовић, 2010, стр. 79).

У земљама са етничким мањинама, којих у Европи има много, однос између етничке већине и мањине често се преплиће у територијалном смислу. Неретко, етничка мањина на одређеном подручју је већина, иако је мањина у земљи, што додатно компликује проблеме. Веома сложени већинско-мањински односи покушавају се решавати на различите начине, од издвајања етничке мањине у посебну државу или припајања националне мањине држави матичне нације, што је готово увек праћено ратом, до вођења политике толеранције и поверења, која сваком народу и мањини, без обзира о томе како је распоређено у простору и измешана са другим народима, омогућава одржавање културне кохезије неопходне за очување идентитета. Политику толеранције, као алтернативу све присутнијим етничким сукобима и ратовима покушавају да потичу различите међународне организације. Оа је све чешће предмет билатералних споразума којима заинтересоване земље унапређују положај етничких мањина и међусобно

развијају везе. Тако мањине у одређеним случајевима постају фактор сарадње, а не сукоба између држава.

„Деловање међународних, а посебно европских организација везаних за етничке мањине остварује се применом „мера изградње поверења“, а заснива се на следећим принципима:

- Етничке мањине чине мултикултуралну природу европских друштава, због чега треба управљати разноликошћу и коегзистенцијом у европским мултикултуралним друштвима. Ово је неопходно како би се избегао несклад између Западне, Централне и Источне Европе.
- Разноликост управљања захтева висок политички приступ. Реч је о поштовању основних принципа европских демократских система, што укључује не само слободу изражавања и подржавање мишљења већине, него, пре свега, поштовање мишљења мањине.
- Мере за подстицање поверења у најширем смислу морају водити рачуна о образовном и културном зближавању већинских народа и етничких мањина.
- Мере изградње поверења тумаче се као превентивне мере са намером да отклањају тензије које прете да прерасту у озбиљне сукобе“ (Таталовић, 2010, стр. 80).

Етничке мањине различите величине, смештене у различите међународне политичке услове, тешко се могу повезати и заједно деловати у залагању за своја права. Може се рећи да су етничке мањине често инструментализоване у борби за своја права, како од стране држава матичног народа, тако и од државе у чијим границама живе.

5. Утицај етничких сукоба на глобалну сигурност

У данашњем свету који се глобализује, национална безбедност постаје саставни део међународне безбедности. То није пуки збир индивидуалне националне безбедности, већ трајни међународни оквир општеприхваћених вредности, посебно људских права и слобода. Данас међуетнички односи и сукоби суштински одређују стабилност и безбедност многих држава, али и међународну заједницу.

„Безбедносна питања су постала посебно важна у двадесетом веку, који је, упркос надама, постао најомраженији у историји човечанства. Ратови и страдања у двадесетом веку, углавном подстакнути етничким и верским супротностима, била су посебно карактеристична за Европу. Упркос милионима жртава и несагледивим страдањима људи у двадесетом веку у Европи, до краја ниједан етнички проблем није решен. Многи од њих на почетку двадесет првог века изгледају још сложеније, угрожавајући мир и европску безбедност. По завршетку Хладног рата, интензивно се врше процене садашњег и будућег безбедносног окружења на који утичу политичке, економске, технолошке, демографске, етничке и друге промене у свету. Дакле, дефиниција безбедности се такође мења у постхладноратовској ери. Без велике физичке и идеолошке поделе између Истока и Запада, безбедност привлачи већу пажњу, јер се више не може одредити искључиво у војном контексту“ (Таталовић, 2010, стр. 48).

Досадашњи развој човечанства све више доказује да су успешност решавања савремених безбедносних питања на нивоу појединих националних држава и целокупне међународне заједнице условљене пре свега културним и цивилизацијским условима који захтевају свеобухватно разумевање постојећих ризика, противречности и сукоба, што је неопходна последица плуралитета и повећане међусобне повезаности и зависности у свету. Као одговор на повећану међузависност субјеката у међународној заједници, осамдесетих година прошлог

века неореалисти су безбедносни мотив ставили у центар деловања државе у анархичној међународној заједници. Овај приступ захтева од држава да постигну безбедност као највиши циљ. Зато и не чуди жеља готово свих европских земаља да што пре постану пуноправни чланови НАТО-а.

Осим теоретичара међународне безбедности, који у први план стављају географске и цивилизацијске факторе безбедности, данас је све више теоретичара који безбедност темеље на унутрашњим противречностима у многим земљама. По њиховом мишљењу те супротности су резултат технолошких, демографских, верских и етничких промена које су се десиле у последњих петнаестак година. Заговорници овог мишљења упозоравају да је већина сукоба до којих је дошло након завршетка Хладног рата узрокована унутрашњим проблемима који су углавном имали етничку основу. Упркос специфичностима, у природи свих савремених етничких сукоба, који се могу одвијати међу формално једнаким етничким групама може се уочити заједнички елемент изражен угрожавањем безбедности етничке групе у смислу спречавања њиховог културног идентитета и уопште друштвено-економског развоја (Таталовић, 2010).

6. Етнички сукоби у појединим земљама

6.1. Етнички сукоби у НР Кине

Још од свог оснивања Народна Република Кина се суочава са бројним изазовима везаним за етничке односе, који се манифестују кроз ненасилне, али често и кроз бројне побуне уз употребу насиља, што је довело до страдања великог броја људи.

Од оснивања НР Кине па до данас, дешавали су се бројни устанци, побуне, демонстрације, протести, различитих етничких мањина који су се најчешће временски поклапали и бивали повезани са утицајима унутрашњих и међународних структурних фактора. Битна су три таква периода.

- Први период је оснивање Народне Републике Кине, када настају нове унутрашње структурне и институционалне промене, али и нове регионалне геополитичке околности заокруживањем власти на целој њеној територији.
- Други период је почетак „политике реформе и отварања“ када поново настају нове околности како унутар Кине, а које су везане за „либерализацију“ економије у оквиру спровођења „социјалистичке модернизације“ Денг Сјаопинга, тако и због њеног отварања ка свету, што је омогућило јачање утицаја фактора из међународног окружења.
- Трећи период од почетка деведесетих година прошлог века је раздобље када долази до промена у ширем и ужем међународном окружењу распадом Совјетског Савеза и етничким сукобима на простору Централне Азије. Дакле, поред утицајних унутрашњих фактора, промене на нивоу међународне структуре утицале су на односе Кине са њеним етничким 99 мањинама, што се посебно испољавало током Хладног рата и непријатељских односа Кине и САД, те Кине и Совјетског Савеза, који су, свако са своје стране, пружали подршку појединим етничким мањинама у

Кини. Нове међународне околности настају и након распада Совјетског Савеза и формирања независних централноазијских република у суседству Кине, али и након 11. септембра 2001. године, када се покреће „рат против тероризма“ предвођен Сједињеним Америчким Државама, а који је подразумевао и њихово војно присуство у централноазијском региону“ (Траиловић, 2019, стр. 98-99).

6.1.1. Преглед већих етничких немира у НР Кини (1949-2017.)

Током педесетих година 20. века у Синђангу и Тибету долази до првих већих етничких немира. Након оснивања НР Кине догодио се устанак у Котану у Синђангу 1954. године, који је предводила пантурска организација позната као „Амин група“, чији је политички циљ било оснивање муслиманске државе на простору Синђанга. Године 1962. догодио се други инцидент када долази до сукоба у Илију и чија последица је био талас избеглица, углавном Казака и Ујгура, у Совјетски Савез. Од јуна до августа 1969. године поново избијају оружани сукоби у Синђангу (Траиловић, 2019).

„У 1980. години долази до немира у Кашгару и Аксу, који су почели из протеста против наводне етничке и верске дискриминације. Врхунац овог новог таласа нестабилности догађа се 1989. године, а највећи број демонстраната били су ујгурски студенти. Други већи талас протеста на Тибету избија с краја осамдесетих година. Неколико дана након одржаног говора далај ламе у Конгресу САД 1987. године, у центру Ласе долази до демонстрација монаха, да би се протест увећао и усмерио ка регионалним државним властима уз захтеве за независност Тибета“ (Траиловић, 2019, стр. 100).

Од почетка деведесетих година 20. века па надаље сукоби се све више интензивирају. Први инцидент који је гурнуо регион Синђанга у нестабилност је

побуна у граду Барену у априлу 1990. године. Тада долази до масовне побуне, позивања на цихад, те на успостављање републике Источни Туркестан и критикују се политике НР Кине према националним мањинама у Синђангу. На Тибету је 1990. године било на десетине великих скупова на којима су демонстранти захтевали независност. У Синингу 1993. године долази до протеста Хуи муслимана, као и покушаја да умарширају у Ланцоу, што је довело до сукоба са полицијом и жртава. Током 1991, 1992. и 1993. године протести се одржавају на Тибету, да би током 1993. године на највећем броју ових протеста учесници истицали захтеве за независношћу (Траиловић, 2019).

У Хенан провинцији 2004. године долази до етничких сукоба између припадника народа Хуи и Хан Кинеза. Са обе стране учествовало је око хиљаду људи, а сукоб је избио због саобраћајног удеса у коме су учествовали припадници двеју етничких група и страдала припадница народа Хуи. Када се вест проширила, Хуи из других регија су кренули ка Хенан провинцији, где се сукобљавају са полицијом, што је довело и до људских жртава“ (Траиловић, 2019, стр. 103).

„У марту 2008. године на Тибету је избио највећи устанак од 1959. године. Манастири су одржали протестне маршеве носећи тибетанску националну заставу и узвикивајући слогане „Слобода за Тибет“, „Дозволите повратак далај ламе“ и „Независност за Тибет“. Протест се из главног града Ласе проширио и на друге делове Аутономне регије, али и на друге кинеске провинције у којима живе Тибетанци, као што су Сечуан, Гансу и Ђингхаи. Тада долази и до насилних немира када демонстранти нападају снаге безбедности, владине зграде али и кинеске продавнице и предузећа. У исто време, тибетанска дијаспора одржава протесте и у другим земљама са циљем интернационализације тибетанског питања у време одржавања Олимпијских игара у Пекингу“ (Траиловић, 2019, стр. 103).

Након тридесет година, у Унутрашњој Монголији 2011. године дошло је до највећих етничких немира у овој регији када је хиљаде Монгола, углавном студената и сточара, изашло на улице у неколико градова. Разлог протеста била је смрт једног монголског сточара кога је усмртио камион који је возио Хан Кинез. Сукоба са кинеским властима било је и у Нингсја Хуи аутономној регији током 2011. и 2012. године, када су Хуи протествовали због рушења џамија које су власти прогласиле нелегалним (Траиловић, 2019, стр. 104).

„У периоду од 2013-2016. године десио се још један талас ујгурских терористичких активности, почев од поменутог самоубилачког напада на Тјананмену, прекомасовних напада ножевима на пролазнике у Кунмингу до бомбашких напада у Урумђију, приближно у време посете председника Си Ђинпинга Синђангу. У 2015. години догодио се напад на рудник угља када је било око педесет жртава, да би у 2016. години био извршен самоубилачки напад на кинеску амбасаду у Киргистану. Исте године нападнута је канцеларија Комунистичке партије Кине у Синђангу“ (Траиловић, 2019, стр. 104-105).

„У периоду од 2014 - 2017. године у Унутрашњој Монголији настављени су протести монголских сточара и номада против програма развоја, посебно рударства, у овој регији, истичући да се на овај начин уништава животна средина Монгола, али и њихов начин живота и култура. У 2017. години више од три хиљаде демонстраната протествовало је против развојних политика кинеских власти у овој регији“ (Траиловић, 2019, стр. 105).

6.2. Етнички сукоби у Африци

У преко 50 независних држава, колико тренутно има други највећи континент на свету, живи преко неколико хиљада различитих етничких група које карактерише сопствени језик, култура и друштвена организација. Међутим, оно што је заједничко овом великом скупу етничке разноликости су сукоби - били они

племенски, расни, гранични или верски, они представљају стварност афричког континента у 20. и 21. веку. Они су разлог зашто се данас за Африку може рећи да је израсла од колевке човечанства до колевке етничких сукоба и ту тезу поткрепљују следеће бројке: у периоду од 1946. до 2007. у Африци се одиграло укупно 78 оружаних сукоба у којој је, према доступним подацима погинуло 8,5 милиона људи (углавном цивила), а расељено је преко 63 милиона“ (Таталовић, 2010, стр. 215).

6.2.1. Етнички сукоби у Етиопији

Етничко насиље није новина у Етиопији – другој најнасељенијој земљи у Африци са преко 80 различитих етничких група. Стални сукоби брзо стварају хуманитарну кризу у региону, уз недостатак склоништа за избеглице које траже уточиште за време кишне сезоне. Према Међународној организацији за миграције, у просеку 820.000 људи истерано је из својих домова у региону Гедео, а 150.000 на западу региона Оромија – неколико недеља након инаугурације Абије (Мулес, 2018).

Не назире се крај етничком насиљу између народа Оромо и Гедео, иако је током 2018. године премијер Абиј Ахмед дошао на власт и започео реформу. Десетине су убијене у сукобима, а многи присиљени да напусте своје домове услед раста тензија. Наиме, ови конфликти имају своју природу и узроке. Нису узроковани речима или реформама премијера. Тензије између народа Гедео и Оромо присутне су и код других граничних народа у Етиопији који већ годинама живе једни поред других и оне су углавном повезане са земљиштем и ресурсима.

Премијер Абиј, припадник народа Оромо, задивио је многе на међународној сцени подржавајући јединство међу Етиопљанима и критикујући репресивне тактике својих претходника.

Потоје два могућа објашњења зашто су традиционалне нетрпељивости погоршане:

- Неки људи кажу да они који имају моћ покушавају да заштите своје интересе унутар владе, тако да подстичу сукобе.
- Друго објашњење је да су политички и економски проблеми присутни у земљи већ преко 20 година коначно експлодирани. Регионални владини администратори нису успели да реше питања грађана Етиопије и то је изазвало сукоб“ (Мулес, 2018).

Током 2020. године дошло је до сукоба између етиопске владе и војних снага у њеном северном региону Тиграј који је довео до хаоса у земљи. Борбе су трајале скоро две недеље, дестабилизујући ову многољудну источноафричку земљу, док су новински извештаји говорили о стотинама мртвих. Борба за превласт, избори и иницијатива за политичку реформу само су неколико фактора који су довели до кризе (<https://www.bbc.com/serbian/cyr/svet-54992687>).

Наиме, сукоб је избио 4. новембра, кад је етиопски премијер Абиј Ахмед наредио војну офанзиву против регионалних снага у Тиграју. Он каже да је то био одговор на напад на војну базу у којој су смештене владине трупе у Тиграју. До ескалације је дошло после вишемесечних размирица између Абијеве владе и лидера доминантне политичке партије у Тиграју. Ова партија провела је скоро три деценије у самом врху власти, да би је скрајнуо Абиј, који је на чело државе дошао 2018. године, после анти-владиних протеста. Абиј је захтевао реформе, али се Тиграј томе успротивио и уследила је политичка криза (<https://www.bbc.com/serbian/cyr/svet-54992687>).

6.2.2. Етнички сукоби у Јужном Судану

Током 2014. године након сукоба између председника Салве Кира и његовог бившег заменика Рика Мачара у јануару, који је ескалирао у брутално насиље са

хиљадама мртвих, дошло је до радикализације двеју етничких група. Према наводима Мисије Уједињених нација у Јужном Судану (УНМИСС), побуњеници под вођством Рика Мачара су у граду Бентију упали у једну џамију, цркву и болницу где су убили више стотина цивила. Само у џамији је извршен масакр над 200 људи.

Многи од њих припадају етничкој групи Динка, чији је припадник и председник Јужног Судана и Мачаров ривал Салва Киир. Рик Мачар је са друге стране припадник етничке групе Нуер. Истовремено су тинејдери, који припадају етничкој групи Динка, напали камп УНМИСС, у којем су претежно били смештени припадници етничке групе Нуер. Убили су најмање 50 људи и око стотину ранили (Матај и Розе, 2014).

Сматра се да међу групама постоји анимозитети. Етничка група Нуер осећа се запостављеном у односу на надмоћне Динке. То се види приликом доделе политичких функција или земљишта за испашу. Наиме, на основу крвавог конфликта, припадници једне етничке групе су припадници друге идентификовали као починиоце. Последица свега јесте да само захваљујући својој етничкој припадности, припадници једне етничке групе могу да очекују заштиту. Она дакле долази само од припадника исте етничке групе. То појачава дефинисање преко искључиво сопствене етничке групе и идентификацију с њом (Матај и Розе, 2014).

6.3. Етнички сукоби у Источној Европи

Јерменија и Азербејџан налазе се у јужном делу Кавказа, планинског региона на граници источне Европе и Азије, између Црног и Каспијског мора. У Азербејџану има око 10 милиона становника, махом муслимана. Јерменија има око три милиона становника, углавном хришћана. Азербејџан има снажне дипломатске

односе са Турском, док је Јерменији савезник Русија, која негује и добре односе са Азербејџаном (<https://www.bbc.com/serbian/lat/svet-62902520>).

Неколико година пред распад Совјетског савеза 1988. етнички Јермени у Нагорно-Карабаху покушали су да утичу на врх државе да се област нађе у оквиру граница Јерменије. То је довело до раста напетости и када је 1991. Нагорно-Карабах прогласио независност, почео је рат Јерменије и Азербејџана (<https://www.bbc.com/serbian/lat/svet-62902520>).

Јерменија је 1993. године преузела контролу над регионом који је окружен територијом Азербејџана. Русија је 1994. године посредовала у постизању споразума о прекиду ватре. Регион Нагорно-Карабаха остао је део Азербејџана, али је углавном био под контролом сепаратистичких власти коју су водили етнички Јермени, а имали су подршку Јеревана.

7. Закључак

Етнички сукоби представљају посебну врсту друштвеног сукоба, који изазива значајне последице у друштвима у којим се одвија. Људски и материјални губици, пропадање државе, економски пад, повећање броја избеглица, дестабилизација државе и одређених региона, кршење основних људских права само су неке од последица етничких сукоба.

Насиље усмерено првенствено ка цивилном становништву, довело је до тога да ни након толико година од завршетка сукоба у појединим земљама последице нису отклоњене, нити су народи у потпуности успели да изгледе односе.

Наиме, решавање етничких сукоба подразумева у првом реду постизање споразума односно сагласности и договора између учесника сукоба у вези са спорним питањима. Поред тога, као савремени концепт решавања сукоба издвајају се медијација и арбитража од стране међународних организација (пре свега УН, ОЕБС, НАТО и ЕУ).

Литература

- Бајагић, М. (2006). *Изазови и претње у измењеном контексту безбедности*. Докторска дисертација. Београд: Факултет политичких наука.
- Гаћиновић, Р. (2015). Друштвено политички карактер унутрашњих сукоба. *Политичка ревија*, бр. 1, вол. 43, стр. 85-101.
- Голенкова, З.Т. (1996). Социјалне неједнакости и социјални конфликти. У Зборнику: *Социјални конфликти у земљама транзиције*. Београд: Институт друштвених наука.
- Гучетић, В. Г. (1972). Међународноправна заштита учесника у унутрашњем оружаном сукобу. *Анали Правног факултета у Београду*.
- Матај, К. и Розе, Ј. (2014). *Под маском етничког конфликта*. Преузето 14. децембра 2022. са <https://www.dw.com/sr/pod-maskom-etni%C4%8Dkog-konflikta/a-17588772>
- Миленковћ, М. (2016). Проблеми дефинисања етничког конфликта. *Војно дело*, вол. 68, бр. 5, стр. 124-137.
- Мукес, И. (2018). *Етнички сукоби у Етиопији и поред реформи*. Преуто 16. децембра 2022. са <https://www.dw.com/sr/etni%C4%8Dki-sukobi-u-etiopiji-i-pored-reformi/a-45084892>
- Wolff, S. & Conflict, E.(2006). *A Global Perspective*.New York: Oxford University Press Inc.
- Таталовић, С. (2010). *Глобална сигурност и етнички сукоби*. Загреб: Политичка култура.
- Траиловић, Д. (2019). *Утицаји међународних чинилаца на етничке сукобе у Народној Републици Кини*. Докторска дисертација. Београд: Факултет политичких наука.
- Шулаја, М. (1985). *Борци у унутрашњим оружаном сукобима и међународно право*. Београд: ИМПП.
- <https://www.bbc.com/serbian/cyr/svet-54992687>, преузето 14. децембра 2022.
- <https://www.bbc.com/serbian/lat/svet-62902520>, преузето 20. децембра 2022.